N°. 286. 1856.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor iederen regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

DINGSDAG 2 DECEMBER.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

Bij besluit van 28 November jl., n°. 82, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, den 1sten luitenant-adjudant, met den personelen rang van kapitein, *J. A. Lippe*, en den 2den luitenant-kwartiermeester *L. E. Smitsler*, beiden bij de dienstdoende schutterij te Amsterdam, als zoodanig bij die schutterij à la suite te plaatsen.

MINISTERIE VAN MARINE.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 22sten November 1856, n°. 63, zijn alle vroeger bestaande verordeningen betrekkelijk het van gouvernementswege afnemen van examen der stuurlieden ter koopvaardij, met den 1sten December aanstaande ingetrokken en dien ten gevolge de bij het Koninklijk besluit van den 28sten Junij 1852, n°. 54, ingestelde Commissie tot het examineren der Zee-officieren enz. ontlast van het afnemen van de examens der genoemde stuurlieden, onder dankbetuiging aan de leden dier commissie voor hunne ten deze bewezene goede diensten.

Zullende, naar aanleiding van voorschreven besluit, de daarbij belanghebbenden zich voortaan tot het afleggen van examen voor stuurlieden ter koopvaardij kunnen aanmelden bij de daartoe in de onderscheidene voorname koopsteden des Rijks ingestelde commissien.

De Minister van Marine,
J. S. Lotsij.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 1sten December* 1856.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden zijn de algemeene beraadslagingen over hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1857 (*Departement van Binnenlandsche Zaken*) voortgezet. Deze werden gevoerd door de heeren: van Nispen van Sevenaer, van Heiden Reinestein, Meeussen, Zylker, Gevers Deijnoot, Thorbecke, van Hoëvell, van Zuijlen van Nyevelt, Storm van 's Gravesande en den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Die behandeling zal morgen voortgezet worden.

Wij hebben eene reeks *Javasche Couranten*, van 13 September tot 11 October jl. loopende, ontvangen.

Blijkens deze couranten was door den Gouverneur-Generaal afgekondigd het volgende Koninklijk besluit:

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordragt van Onzen Minister van Kolonien, van den 7den Junij 1856, la. H, n°. 31;

Gelet op Ons besluit van 24 October 1850, n°. 54, betreffende de ontginning van delfstoffen-bevattende gronden in Nederlandsch Indie;

Willende, naar aanleiding van art. 62 van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indie, vastgesteld bij de wet van 2 September 1854 (*Staatsblad* n°. 129), mede overgaan tot het stellen van regels, volgens welke de Gouverneur-Generaal gronden voor den landbouw in huur kan uitgeven;

Den Raad van State gehoord (advies van den 27sten Junij 1856, n°. 2);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Kolonien, van 1 Julij 1856, la. H, n°. 19,

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Gronden op het eiland Java, ter beschikking van het Gouvernement en niet door de inlanders ontgonnen noch als gemeene weide of uit eenigen anderen hoofde tot de dorpen of dessa's behoorende, kunnen door den Gouverneur-Generaal in huur worden uitgegeven aan Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen, die, volgens de algemeene bepalingen, bevoegd zijn zich te vestigen ter plaatse waar de gronden gelegen zijn.

Behoudens de overige hier genoemde voorwaarden, kunnen op de eilanden buiten Java, waar zulks tot dusver gebruikelijk was of nader nuttig wordt geacht, ook aan anderen dan Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen, gronden, op den voet van dit Ons besluit, in huur worden uitgegeven.

Art. 2. De huurder is verpligt het gehuurde zooveel mogelijk zelf te beheeren.

Hij mag het beheer niet aan een ander opdragen, noch zijne regten bij zijn leven overdragen zonder toestemming van het Gouvernement.

Art. 3. Gaan de regten des huurders door zijn overlijden over op eenen persoon die, ingevolge art. 1, niet bevoegd is uit eigen hoofde gronden in huur te ontvangen, dan moet door dezen of van zijnentwege worden voorzien in het beheer, ten genoegen van het Gouvernement.

Bij gebreke hiervan wordt in het beheer op zijne kosten door het Gouvernement voorzien.

Art. 4. De uitgifte der gronden heeft niet plaats voor dat:

a. de gronden van gouvernementswege zijn opgenomen en, voor zooveel de plaatselijke omstandigheden dit toelaten, zijn opgemeten en in kaart gebragt.

b. is onderzocht en aangetoond dat daaronder niet zijn begrepen gronden:

1°. door inlanders ontgonnen;

2°. behoorende tot het grondgebied van bepaalde dessa's en door de bewoners dier dessa's gebruikt wordende, hetzij als gemeene weide, hetzij tot eenig ander doel, met uitsluiting van de bewoners van andere dessa's;

3°. welker uitgifte zou strijden met de belangen der naburige inlandsche bevolking, of met de belangen van het Gouvernement;

c. aan belanghebbenden de gelegenheid tot kennisneming van ingekomen verzoeken of van 's Gouvernements voornemen tot uitgifte is verschaft door tijdige aankondiging in het officieel gedeelte der *Javasche Courant* en door aanplakking op de hoofdplaats van het gewest, waarin de gronden gelegen zijn.

Die aankondiging en aanplakking vermelden tevens, of de verhuring al dan niet door middel van uitbesteding zal geschieden.

Art. 5. Geene uitgifte van gronden op het eiland Java heeft plaats, dan onder zoodanige voorwaarden, dat worde voorgekomen alle inbreuk op de inrigting van het inlandsch dorpsbestuur en op den regtmatigen invloed der inlandsche hoofden.

Op de eilanden buiten Java wordt dit voorschrift toegepast voor zooveel de plaatselijke omstandigheden dit vereischen.

Art. 6. De verhuring geschiedt, zonder Onze voorafgaande magtiging, voor niet meer dan twintig achtereenvolgende jaren.

De huurder is bevoegd, na verloop van drie vierde gedeelten van den huurtijd, verlenging aan te vragen. De beschikking op die aanvrage volgt binnen den tijd van één jaar na de indiening.

Behoudens verkregen regten of aanspraken, wordt ook op aanvrage om verlenging van huur toegepast het bepaalde in het laatste lid van art. 4.

Art. 7. Op den gehuurden grond mogen worden geteeld alle producten, door algemeene verordeningen of door het huurcontract niet bepaaldelijk uitgesloten.

Zonder toestemming van het Gouvernement mogen de gronden tot geen ander einde dan tot den landbouw worden gebruikt.

Deze toestemming wordt niet geweigerd, voor zooverre gebouwen noodig zijn voor den huurder en zijn gezin, of ten dienste van den landbouw zelven.

Art. 8. Voorschotten, onder welke benaming ook, worden door het Gouvernement den huurder niet verleend.

Art. 9. In elk huurcontract wordt bepaald of, en zoo ja onder welke voorwaarden, de vestiging eener blijvende bevolking op de verhuurde gronden zal worden toegelaten.

Art. 10. De huurder verschaft zich de noodige arbeiders door vrijwillige overeenkomst.

Elke overeenkomst, strijdig met het daaromtrent in het huurcontract bepaalde, is nietig.

Art. 11. Behalve om andere redenen, is het Gouvernement bevoegd ontbinding van het huurcontract te vorderen, wegens mishandeling of slechte behandeling der inlanders door toedoen of nalatigheid van den huurder of van dengene dien hij het beheer heeft opgedragen.

Onze Minister van Kolonien is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, tot informatie.

's Gravenhage, den 3den Julij 1856.

WILLEM.

De Minister van Kolonien,
P. Mijer.

Door den Gouverneur-Generaal waren voorts de volgende beschikkingen genomen:

(*Javasche Courant van den 13den September.*)

bij het civiel departement:

ontheven, eervol, als lid in de weeskamer te Amboina, F. J. E. Neumann;

benoemd: tot advocaat en procureur bij het Hooggeregtshof van Nederlandsch Indie, mr. J. H. Hofmeijr JHzn.;

tot vendumeester te Toeban (residentie Rembang), J. H. de Senerpont Domis, adsistent-resident aldaar;

tot vendumeester te Ngawie (residentie Madioen), E. H. M. Rudolph, adsistent-resident aldaar;

bij de kaneelcultuur, bevorderd: tot adsistent der 2de klasse, de adsistent der 3de klasse J. Horwath;

tot adsistent der 3de klasse, de opziener der 1ste klasse H. E. van Kraaijenoord;

benoemd, tot opziener der 1ste klasse, L. Fretz, vroeger opziener der 1ste klasse bij de nopalcultuur en cochenilleteelt, thans als opziener der 2de klasse voorloopig geplaatst bij de kaneelcultuur;

bij het militair departement:

bevorderd: bij het corps pupillen, tot majoor-kommandant, de kapitein L. Rijsendaal, van dat corps, met bepaling dat hij bij het wapen der infanterie zal blijven gevoerd à la suite;

bij de infanterie: tot majoor den kapitein-adjudant van den Gouverneur-Generaal J. C. F. baron van Heerdt;

tot kapiteins: bij het 4de bataillon, de 1ste luitenant P. J. C. Hartsteen, van het garnizoens-bataillon in de 2de militaire afdeeling;

bij het garnizoens-bataillon ter Sumatra's Westkust, de 1ste luitenant J. H. Logeman, van het bataillon;

tot 1ste luitenants: bij het 6de bataillon, de 2de luitenant C. G. Veenhuijzen, van het bataillon;

bij het 11de bataillon, de 2de luitenant F. H. F. G. Demmeni, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon op Celebes, de 2de luitenant J. G. A. van Beeuwen, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon in de Molukkos, de 2de luitenants B. M. H. Thöring, C. W. J. Cartall en S. J. Boers, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon te Palembang, de 2de luitenant G. R. de Bril, van het bataillon;

tot 2de luitenants: bij het garnizoens-bataillon in de Wester-afdeeling van Borneo, de fourrier F. L. Muller, van het 6de bataillon; de sergeant-majoor E. Rehman, van het 1ste bataillon, en de sergeanten A. J. H. Lubeck, van het 1ste, en W. A. Albrecht van het 13de bataillon;

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, als adjudant van den Gouverneur-Generaal, de majoor der infanterie J. C. F. baron van Heerdt;

geplaatst, bij de civile en militaire geneeskundige dienst in de Wester-afdeeling van Borneo, de officier van gezondheid der 1ste klasse J. H. A. B. Sonnemann Rebentisch;

overgeplaatst: bij de civile en militaire geneeskundige dienst te Kedong-Kebo, de officier van gezondheid der 1ste klasse J. H. le Pique, thans te Sambas;

bij het garnizoen te Samarang, de officier van gezondheid der 2de klasse G. F. Charlier, thans te Kedong-Kebo;

bij het garnizoens-hospitaal te Amboina, de apotheker der 2de klasse G. Stompendissel, thans te Samarang;

bij het groot militair hospitaal te Samarang, de apotheker der 2de klasse P. G. Wijers, thans te Batavia;

bij het marine-departement:

benoemd, tot dokmeester bij het drijvend droogdok te Onrust, de 1ste opziener bij 's lands timmerwerf te Soerabaija W. la Grand;

(*Javasche Courant van den 17den September.*)

bij het civiel departement:

benoemd: tot commies voor de comptabiliteit op het kantoor van den adsistent-resident van Bandong (Preanger regentschappen), de gewezen commies op het residentie-kantoor te Pekalongan J. W. Toorop;

op het residentie-kantoor te Batavia: tot 1sten commies, de 2de commies op dat bureau J. B. M. Boshouwer;

tot 2den commies, de 3de commies bij den chef der 4de waterstaats-afdeeling J. J. de Thomeze;

ingetrokken, op zijn verzoek, de aan K. Coenaes verleende acte van toelating als particulier apotheker te Soerakarta;

magtiging verleend, tot het uitreiken aan E. Scheider, eener acte van toelating tot de uitoefening der artsenijmengkundige practijk te Soerakarta;

bij het militair departement;

benoemd, tot lid van het Hoog Militair Geregtshof van Nederlandsch Indie, de kapitein-luitenant-ter-zee van het sedentaire zeewezen in Nederlandsch Indie N. baron Gansneb genaamd Tengnagell, chef van het beheer der gouvernements-schoeners en kruisbooten;

ontslagen uit Zr. Ms. militaire dienst de 2de luitenant der infanterie M. A. D. van der Krap;

(*Javasche Courant van den 20sten September.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, het lid in den raad van justitie te Batavia P. F. Bosch;

bij het militair departement:

tijdelijk belast, met de waarneming van het kommandement der Padangsche Benedenlanden, de van verlof uit Nederland teruggekeerde luitenant-kolonel J. C. Boelhouwer;

(*Javasche Courant van den 24sten September.*)

bij het civiel departement:

benoemd: tot commies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Koepang (Timor), de commies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Singkel (Sumatra's Westkust), E. J. W. G. Neirinckx;

tot eersten commies bij de directie der middelen en domeinen, de tweede commies bij die directie W. Humme;

tot adjunct-boekhouder bij het vendukantoor te Batavia, met rang van eersten commies, de derde commies bij de directie der producten en civile magazijnen F. T. J. D. Coelen;

bij het militair departement:

goedgekeurd, dat door den chef over de geneeskundige dienst zijn overgeplaatst: bij de civile en militaire geneeskundige dienst in de Wester-afdeeling van Borneo, de officier van gezondheid der 2de klasse G. J. Filet, thans te Batavia;

bij het groot militair hospitaal te Soerabaija, de officier van gezondheid der 2de klasse E. F. J. van Kappen, thans te Pontianak;

(*Javasche Courant van den 27sten September.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, eervol, mr. J. van Gennep, als lid in den landraad der stad en voorsteden van Batavia;

ontheven, op zijn verzoek, eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de opziener der 2de klasse bij de indigo-cultuur in de afdeeling Poerbolingo (residentie Banjoemaas), C. W. Frederiks;

benoemd: tot omgaanden regter in de 1ste afdeeling op Java, de president van den raad van justitie te Padang, mr. W. Rappard;

tot advocaat en procureur bij den raad van justitie te Soerabaija, mr. J. van Gennep, gewezen lid in den landraad der stad en voorsteden van Batavia;

tot 1sten commies bij den algemeenen ontvanger te Soerabaija, de 2de commies bij de directie van finantien J. B. Malherbe;

tot controleur der 1ste klasse, tevens belast met het civiel gezag te Natal (Sumatra's Westkust), de controleur der 2de klasse, belast met het civiel gezag in de XX Kotta's, H. J. J. Gout;

tot controleur der 2de klasse, tevens belast met het civiel gezag in de XX Kotta's, de controleur der 3de klasse, belast met het civiel gezag in VII Loera en VIII Kotta's, A. F. Intveld;

bij het militair departement:

bevorderd, bij de geneeskundige dienst, tot officier van gezondheid der 2de klasse, de officier van gezondheid der 3de klasse C. L. Doleschall;

(*Javasche Courant van den 1sten October.*)

bij het civiel departement:

benoemd: tot commies op het bureau van den adsistent-resident van Sintang (Borneo's Westkust), J. C. Knoop, thans die betrekking waarnemende;

tot 3den commies bij de directie der producten en civile magazijnen, de klerk bij die directie J. F. Veugen;

goedgekeurd, dat door den directeur der culturen bij het kader der landelijke inkomsten en kultures is overgeplaatst, uit de residentie Rembang naar de residentie Bantam, de controleur der 3de klasse J. G. A. Scharff;

zijn geplaatst: in de residentie Kadoe, de benoemde controleur der 3de klasse mr. S. C. J. W. van Musschenbroek;

in de residentie Rembang, de benoemde controleur der 3de klasse E. A. Halewijn;

in de residentie Madioen, de benoemde controleur der 3de klasse G. R. Lucardie;

(*Javasche Courant van den 4den October.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de klerk op het residentie-bureau te Banda J. Latoemalea;

benoemd: tot translateur voor de Engelsche en Maleische talen J. B. Intveld;

tot translateur voor de Engelsche taal G. G. Batten;

tijdelijk opgedragen de uitoefening der functien van omgaanden regter in de 1ste afdeeling op Java, aan het lid in den raad van justitie te Batavia mr. L. J. J. Verenet, en zulks in afwachting dat de benoemde omgaande regter mr. W. Rappard zijne betrekking zal hebben aanvaard;

bij het militair departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie C. J. A. de Quay;

verleend een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den betaalmeester der 2de klasse, in garnizoen te Soerabaija, J. de Fremery;

bij het marine-departement:

ontslagen, eervol, van zijn kommandement, onder toekenning van wachtgeld, de 1ste gezaghebber J. B. Olijve Loubriat, het bevel voerende over de te Banka gestationeerde gouvernements-schoener 1ste charter *Anadyomene*;

benoemd tot gezaghebber van de gouvernements-schoener 1ste charter *Anadyomene*, de 1ste gezaghebber P. H. van der Wedden, thans tijdelijk het bevel voerende over de gouvernements-schoener 2de charter *Haai*;

tijdelijk opgedragen het bevel over de gouvernements-schoener 2de charter *Haai* aan den 1sten stuurman op dien bodem A. H. Kuijpers;

(*Javasche Courant van den 8sten October.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de omgaande regter in de 4de afdeeling mr. C. J. van Haastert;

(*Javasche Courant van den 11den October.*)

bij het civiel departement:

benoemd, tot translateur voor de Engelsche, Fransche en Hoogduitsche talen te Batavia J. G. Heuveldop;

verleend een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ambtenaar op wachtgeld W. J. [illegible], laatstelijk [illegible] commies bij den eerstaanwezenden ingenieur van den waterstaat en [illegible] werken;

voorloopig belast met de waarneming der functien van omgaanden regter in de 4de afdeeling het lid in den raad van justitie te Soerabaija mr. A. M. Fokker.

Men leest voorts in de genoemde couranten de hieronder volgende berigten:

(*Javasche Courant van den 18den September.*)

Celebes en onderhoorigheden. — Te Parang Lo-E, onder Tello, heeft, bij het arresteren van een wegens veediefstal verdachten persoon, zekeren Sankala, een gevecht plaats gehad.

Op het oogenblik dat deze gearresteerd en, begeleid door twee politiedienaren, naar Macassar zou worden opgezonden, kwam zekere Daeng Mangassieng van Maros (Noorder districten), die, zoo als later bleek, de eigenlijke veedief was, terwijl Sankala hem slechts hielp, met een 25tal gewapende manschappen, en bevrijdde Sankala. Daarna begaf hij zich naar den wd. controleur en vorderde van dezen dat hij hem Sankala zoude medegeven. Hierin werd niet getreden, maar de onmiddelijke uitlevering van Sankala geëischt, waaraan Daeng Mangassieng weigerde te voldoen. De controleur liet daarop eenige soldaten uit de redoute komen, en na nogmaals te vergeefs de uitlevering van Sankala te hebben geëischt, gelastte hij aan zijne oppassers om Sankala te arresteren.

Daarop trok Daeng Mangassieng onmiddellijk zijne kris; zijne volgelingen ontblootten hunne lansen en wilden toen, onder het roepen van „amok", den controleur en de soldaten aanvallen.

De soldaten gaven vuur; Sankala werd gedood en een paar volgelingen van Daeng Mangassieng werden gewond. Bij deze worsteling ontving de Europesche korporaal Losman verscheideneienssteken, ten gevolge waarvan hij overleed, terwijl een inlandsche fuselier, die hem had willen bijstaan, werd verwond. Daeng Mangassieng en zijne volgelingen vlugten daarop naar Maros. De adsistent-resident aldaar is aangeschreven hen op te vatten.

De redoute Parang Lo-E werd tijdelijk met 20 man infanterie versterkt.

Batavia. — Ten vervolge op de voorloopige berigten in ons vorig nommer [zie *Staats-courant* van den 1sten November jl.] wordt thans nopens de militaire operatien in de Lampongsche districten het volgende gemeld:

Den 22sten Augustus werden, op aanwijzing van twee gevangene inlanders, te Hawi-brah nog twee bronzen lilla's gevonden.

De storm, die pas op dien dag bedaarde, had, behalve de vroeger vermelde praauw-majang n°. 22 ook de majangs 18 en 21, nabij Radja-Bassa en Oedjouw, alsmede de te Kalianda aanwezige elf praauwen, meerendeels op het strand geworpen. De bemanning, bij de militaire administratie ten deele in verpleging opgenomen, hield zich bezig om die vaartuigen zooveel mogelijk weder in bruikbaren staat te brengen; doch moesten, na een paar dagen arbeids, nog de praauwen n°. 6, 13, 17 en 19 voor het gebruik bij deze expeditie worden afgekeurd.

De landingsdivisie werd door middel van maijangs, door sloepen van Tjantie geboegseerd, weder ingescheept.

Zr. Ms. stoomschip *Amsterdam* sleepte het schip *President Plate*, voor den overvoer van troepen bestemd, van Kalianda naar Tjantie.

Het gebrek aan praauwen bragt eenige verandering in de beschikkingen nopens den togt naar Kalianda.

Den 23sten 's ochtends vertrokken het hoofdkwartier en de scherpschutters met de *Amsterdam* derwaarts, terwijl de 5de compagnie met de bagage en de munitien zich over land naar Waij-Orang begaf. In het geheel gingen 233 koelies mede.

Ten 9 ure had de ontscheping te Kalianda plaats; ten half 11 ure waren de troepen allen te Waij-Orang, alwaar de voorraad in eene daartoe opgerigte loods geborgen en een hoofd-depôt van vivres en gelden voor de troepen en koelies gevestigd werd.

Men vernam hier, dat Radhen Intan zich in eene versterking tusschen Merambong en Ketimbang bevond, op de nadering der troepen het gebergte in zou vlugten en op het spoedig vertrek der militaire magt hoopte, om weldra weder als vroeger op te treden.

Den 24sten 's ochtends vertrokken het hoofdkwartier, de 6de compagnie en de scherpschutters naar Negrie; de weg was door de bevolking, die hier en daar struiken weggehakt en bamboezen bruggen gelegd had, eenigzins verbeterd.

Ter hoogte van de kampong Tjangoe gekomen, ontving men berigt, van de troepen die te Kalau (onder den majoor Boon van Ostade) en te Peningahan (onder den majoor Nauta) geposteerd waren. Zij waren vrij goed gehuisvest, gezond en onderhielden de onderlinge gemeenschap langs eenen weg, aan welks verbetering de 1ste luitenant der genie Schepers, van uit Peningahan, in noord-westelijke rigting van Kalau, werkzaam was.

Ten 7½ ure legerde men zich te Negrie; van Kalau kwam berigt, dat daar eene loods ingestort was, waarbij 3 inlandsche soldaten gedood waren en eene vrouw het leven had verloren.

Van Peningahan was eene patrouille uitgezonden, die Ketapan bereikt en van daar peilingen op de nabij gelegene eilanden genomen had, om deze op de kaarten niet bekende schuilplaatsen van Radhen Intan der marine bekend te maken. Aan den kommandant der zeemagt bij de expeditie werd eene kopij van de peiling gezonden, met uitnoodiging om zoodra mogelijk Zr. M. stoomschip *Admiraal van Kinsbergen* voor Ketapan te stationeren en de in de bogt van Sekeppel vereenigde zeemagt, met achterlating van eene kruisboot, te Tjantie te vereenigen.

Des namiddags werden uit de wildernis eenige schoten op de te Kalau gevestigde troepen gedaan; te vergeefs werd naar de daders gezocht.

Den 25sten 's ochtends rukten het hoofdkwartier, de 5de compagnie infanterie en de scherpschutters naar Kalau, en van daar Z.-O.-waarts naar Koenjaija. Bij de troepen van den majoor Boon van Ostade te Kalau, werd eene korte rust gehouden, waarnaar men ten 9½ ure te Koenjaija aankwam. De weg van Negrie derwaarts was slechts een ellendig glad voetpad, door vele beekjes of riviertjes doorsneden.

Te Koenjaija kwamen de pangerans van Tarabangie en Waij-Orang zich, met hun gewapend gevolg, bij het hoofdkwartier aansluiten. Volgens nu bekomen informatien bleek eene spoedige bezetting der reeds verlatene kampong Merambong wenschelijk te zijn.

De nabij (ten N.-O.) gelegene kampong Tata-an, welks bevolking Radhen Intan zeer getrouw is, werd verkend, verlaten gevonden en ingenomen Het hoofd dier kampong had aan den pangeran van Tarabangie geschreven, dat hij, uit vrees voor Radhen Intan, naar het district Sekampong de wijk had genomen.

De majoor der infanterie G. Nauta kwam kort na de aankomst van het hoofdkwartier te Koenjaija. De weg van Peningahan tot daar was bijna gereed.

Het gold nu de spoedige bezetting van Merambong en eene gelijktijdige beweging der verschillende kolonnes op de schuilplaatsen van Radhen Intan. Het was moeijelijk gidsen te vinden; de gezaghebber der Lampongsche districten wendde daartoe veel pogingen aan, die ook niet geheel vruchteloos schijnen te zijn gebleven. De bevolking evenwel durfde uit vrees voor Radhen Intan niets mededeelen, en beefde zelfs op het hooren van zijn naam. Te vergeefs had men onderscheidene opgevatte personen naar zijne versterkingen en voornemens gevraagd. Uit alles bleek op nieuw, hoe hij zijne bevolking door schrik- en dwangmiddelen in toom houdt, en hoe noodig het vernietigen van zijnen invloed is.

Den 26sten des ochtends vertrok de pangeran van Tarabangie, met zijn gevolg en twee gevangenen, het gebergte in, naar Merambong, dat nog dien dag bereikt werd. Een der gevangenen — zij waren bestemd om wegen naar Ketimbang en de versterkingen van Radhen Intan aan te wijzen, — trachtte, op weg tusschen Koenjaija en Kalau, te ontvlugten; doch werd door een der hem nagezonden schoten gedood. De andere gevangene, dit vernemende, werd nu spraakzamer en zou daags daarna den weg naar Ketimbang aanwijzen.

Ook de scherpschutters en sapeurs rukten dien ochtend van Koenjaija naar Merambong.

Inmiddels werd van Peningahan, door eene patrouille van den majoor Nauta, eene verkenning derwaarts gedaan. Van dien togt bragt de 1ste luitenant Steck het berigt terug, dat hij een bergpad gevonden had, werwaarts eene kolonne van Peningahan naar Merambong kon oprukken. De verkenners hadden eenige gewapende inlanders ontmoet, op hen geschoten, er één gedood en een gevonden voorraad kruid en levensmiddelen verstrooid en vernield.

Thans werd het noodige voorbereid om den volgenden ochtend met alle beschikbare troepen van Kalau, Koenjaija en Peningahan, in drie kolonnes, het gebergte te beklimmen: om Radhen Intans versterkingen op te sporen.

De kapitein-adjudant A. W. P. Weitzel vertrok des avonds van Koenjaija naar Kalau, van waar hij den volgenden ochtend vroegtijdig met een deel der 2de compagnie, die daar bij den majoor Boon van Ostade was, naar Merambong en van daar met de daar geplaatste scherpschutters naar Ketimbang zou voorttrekken. De kolonne van den majoor Boon van Ostade zou volgen en te Merambong geposteerd blijven. Het hoofdkwartier zou van Koenjaija en de majoor Nauta van Peningahan uittrekken. Al deze bewegingen moesten gelijktijdig met den meesten spoed, meerendeels langs ongebaande wegen en alle in de rigting van, op de kaarten onbekende plaatsen, in het steilste en centrale gedeelte van het gebergte Radja-Bassa, plaats hebben.

De troepen die den 26sten te Merambong overnachtten, werden dien nacht niet verontrust.

Des ochtends van den 27sten verliet het hoofdkwartier Koenjaija, dat met een detachement troepen van Peningahan bezet werd. Wegens ongesteldheid van den chef van den staf der expeditie waren diens functien tijdelijk opgedragen aan den civilen en militairen gezaghebber der Lampongsche districten, kapitein Köhler, die de voorhoede aanvoerde. Deze kolonne (het hoofdkwartier met de 5de compagnie) marcheerde in zuid-westelijke rigting, over de oemboels Repon, Doerian-Sedan en Pantjir-Langar naar Merambong.

Het voetpad, dat gevolgd werd, liep nu eens door verlatene ladangs, door alang-alang-velden en struikgewas, dan weder door digt bosch en ravijnen en over bergruggen; zelfs de gids moest zich herhaaldelijk orienteren, om de in het bosch te volgen rigting weder te vinden. Weldra moest men, veelal kruipende door de dorenachtige rottingstruiken en slingerpaden, eenen weg zoeken, hetgeen niet zonder kleine kwetsuren en schade afliep, en, het eene ravijn in, het andere uit, over alle uitspringende bergruggen trekken, waardoor de marsch uiterst afmattend werd.

Omstreeks 8½ ure hoorde men in eene zuidelijke rigting geweervuur. De moeijelijkheden die men ontmoette werden nu niet meer geteld: een ieder haakte om onze strijders ter hulp te snellen en de marsch werd nu zoo snel mogelijk, soms in looppas, voortgezet.

Ten 9 ure debouchеerde de kolonne op de regter flank van Merambong, alwaar de kolonne onder bevel van den majoor Boon van Ostade zich in positie bevond. Het geweervuur, dat bij voortduring in de rigting der voorhoede van deze kolonne gehoord werd, deed den kolonel Waleson, niettegenstaande de vermoeijenis zijner troepen, besluiten om deze, te zamen met de 1ste compagnie onder den majoor Boon van Ostade, onmiddellijk te doen voortrukken. De fungerende chef van den staf bleef de voorhoede aanvoeren. Met de grootste snelheid werd nu de togt vervolgd, zoodat de voorhoede der vereenigde kolonnes omstreeks 10 ure de in gevecht zijnde 2de compagnie bereikte, juist op het oogenblik dat de kapitein-adjudant Weitzel de op de regter flank van de vijandelijke sterkte Gala Tanah geplaatste scherpschutters versterkte en den vijand door een vermeerderd flankvuur uit zijne stelling zocht te verdrijven. De voorhoede der hoofdmagt werd nu door den fungerenden chef van den staf bedekt opgesteld, om zoo noodig de aanvallende troepen te ondersteunen.

Gelijk hooger gezegd is, moest de majoor Boon van Ostade te Merambong de komst van het hoofdkwartier, waarmede hij nu herwaarts opgerukt was, met de 1ste compagnie blijven inwachten, terwijl de kapitein Weitzel met een deel van de 2de compagnie van Kalau over Merambong, zou voortrukken, in welke laatste plaats hij het detachement scherpschutters onder den 2den luitenant der infanterie W. J. G. van Swieten en het detachement sapeurs onder den 1sten luitenant der genie en sapeurs G. H. Schepers onder zijne bevelen opnemen en met die gezamenlijke magt eene verkenning in de rigting van Ketimbang ondernemen zou. Ook de officier van gezondheid der 3de klasse C. F. Diepenbroek moest hem vergezellen.

De kapitein Weitzel had wijders in last, de vijanden die hij mogt ontmoeten, te verdrijven en hunne versterkingen te nemen, tenzij de tegenstand te hardnekkig ware, in welk geval hij de komst van den kolonel Waleson met diens kolonne zou hebben af te wachten.

Voor den marsch had hij aan zijne troepen de navolgende verdeeling gegeven: bij de voorhoede, onder den 1sten luitenant der infanterie K. E. Schultze, bevonden zich, behalve 1 onderofficier en 10 inlandsche soldaten, de 1ste luitenant der genie G. H. Schepers met 21 sapeurs. De hoofdtroep bestond in 31 scherpschutters, onder den 2den luitenant der infanterie W. J. G. van Swieten, het medegegeven gedeelte der 2de compagnie van het 11de bataillon infanterie, sterk 100 man, onder den kapitein der infanterie L. A. de Klerck, en den pangeran van Tarabangie, Sempornajnaja Poetieh met 20 haloe-balangs. Hierop volgden de koelies met de weinige bagage, en eindelijk de achterhoede, sterk 10 inlandsche soldaten, door een onderofficier aangevoerd.

Ook de weg door deze kolonne gevolgd leverde voortdurend bijna ongeloofelijke bezwaren op. Hij liep langs een zeer eng bergpad, over rotsblokken, omgevallen boomstammen en wortels, onder hoog opgaand woud, door digt kreupelgewas en allang-allang; de gewone hellingen van het sterk rijzende terrein bedroegen 25° à 30°, en er waren er zelfs die minstens op 45° moesten geschat worden.

Een gevangen volgeling van Radhen Intan was der voorhoede als gids toegevoegd; zij had in last, langzaam en behoedzaam vooruit te gaan, goed op alle zijpaden te letten, voorkomende hindernissen door de sapeurs te doen ruimen en het terrein rondom zich, niet zoo zeer te doorzoeken, hetgeen in deze wildernis een ijdel bevel zou zijn geweest, maar het goed gade te slaan.

De marsch, ten half 8 ure begonnen, werd in de grootste stilte voortgezet; ten 8 ure kwam de voorhoede aan eene verhakking, waarachter nog bijlslagen gehoord werden. Het digte woud belette alle uitzigt; aan het omtrekken der verhakking was niet te denken. Na eenig onderzoek versterkte de kapitein Weitzel de voorhoede met zes scherpschutters en beval haar behoedzaam door de verhakking heen te trekken om den vijand daarachter te overvallen. Weldra vielen eenige schoten; doch dit vuur hield spoedig op. Volgens later berigt van den luitenant Schultze was de vijand, na korten wederstand, gevlugt.

De verhakking was inmiddels door de sapeurs opgeruimd en de togt werd voortgezet; de voorhoede had echter nu aanhoudend schoten te wisselen met verstrooide vijanden, die nergens stand hielden.

Omstreeks half 10 ure berigtte de luitenant Schultze dat de spits zich op korten afstand van eene, haar duidelijk zigtbare benting bevond. Na afloop van het gevecht vernam men dat dit de benting Gala Tanah was.

De kapitein Weitzel, nu weder de voorhoede opzoekende, vond haar in de grootste stilte, achter boomstammen en steenklompen, op 40 à 50 pas voor de benting, bedekt opgesteld. Achter een op eenigen afstand gelegen, niet zeer digten pagger verhief zich, evenwijdig aan het front der troepen, eene hooge, loodregt opgetrokken borstwering, met een pagger bekroond. Regts en links grensde dit werk aan hoog en digt houtgewas.

De troepen bevonden zich op een smallen bergrug, aan weêrszijden door steile hellingen begrensd. De vijand, die onze troepen goed gezien moest hebben, liet nog niets van zich hooren.

De kapitein Weitzel, eenige punten opmerkende van waar de scherpschutters, zoo de benting verdedigd wierd, met vrucht konden werkzaam zijn, en hen daar willende opstellen, riep: „ scherpschutters voor!" De 2de luitenant W. J. G. van Swieten kwam terstond met deze ware keurbende in den looppas aansnellen. De voorhoede, meest inlandsche soldaten, meende, dit ziende, dat er bevel tot bestorming was gegeven,

wilde alzoo niet achterblijven en stoof met een luid hoerah! voorwaarts, door de scherpschutters gevolgd.

Plotseling werd nu uit de benting een allerhevigst vuur geopend, dat echter de troepen niet ophield. Ook de kapitein de Klerck met het 1ste peloton zijner compagnie, onder den 2den luitenant de Wilde, en de grijze pangeran van Tarabangie met zijne haloe-balangs, snelden naar de plaats van het gevaar. De pagger, aan welken men den naam van buitengrachtsboord had kunnen geven, en die zich van weêrszijden tot in de ravijnen verlengde, bragt evenwel onze soldaten tot staan. Hier, en dus bijna à-bout-portant, werd een hevig vuur tusschen de onzen en den vijand gewisseld. In eene diepte, die de gracht der sterkte vormt, zag men, behalve de buitenste, nog twee andere paggers.

Kapitein Weitzel beval aan onze wakkere soldaten, die aan geen lijfsbehoud dachten, zich zooveel mogelijk te dekken. Wel bragt het hevige vuur te weeg, dat zijne stem slechts door weinigen verstaan kon worden, maar de beradenheid der overige officieren deed het noodige.

Van de ontvlamde geestdrift partij willende trekken, beval de kapitein nu aan den 1sten luitenant der genie G. H. Schepers, om den pagger door zijne sapeurs te doen omhakken. In weerwil der ijverige pogingen van dezen officier, die zelf het voorbeeld gaf en wiens sabel, bij het werken, in zijne hand werd stuk geschoten, vorderde die arbeid niet naar wensch. Daarentegen nam het aantal gewonden, in verhouding tot onze sterkte, niet onbelangrijk toe, en geene kans ziende om op deze wijze het doel te bereiken, beval de kapitein Weitzel, om nutteloos bloedvergieten te voorkomen, den terugtogt.

Deze had in de grootste orde plaats. Zoodra de troepen buiten 's vijands vuur waren, ontving de 2de luitenant W. J. G. van Swieten andermaal bevel om met zijne scherpschutters voor te gaan, zich op de meest geschikte punten voor de benting bedekt op te stellen en te doen vuren op elk die zich daarin vertoonde; het geleden verlies niet achtende, gingen de scherpschutters ook nu onverschrokken vooruit.

Den 1sten luitenant der genie Schepers werd nu eene nadere verkenning der benting opgedragen, om te zien of het mogelijk ware daarin eene opening te maken; het werd onmogelijk bevonden.

Nu werden de 1ste luitenant K. F. Schultze en de 2de luitenant C. J. M. de Wilde, ieder met eene kleine bedekking, respectivelijk het linker en regter ravijn ingezonden, om van daar de benting op te nemen, en vooral op de tegenover liggende hellingen, ten behoeve der scherpschutters, punten te zoeken die de benting beheerschten. De luitenant de Wilde slaagde niet, de luitenant Schultze echter mogt een voor de scherpschutters geschikt punt vinden.

De 2de luitenant van Swieten, die inmiddels met de scherpschutters vóór de benting het vuur onderhouden had, door den luitenant Schultze met 8 inlandsche soldaten afgelost zijnde, vertrok met 8 zijner schutters naar het bedoelde punt, met last om onverwijld rapport te zenden ingeval zijn vuur van uitwerking was.

Spoedig berigtte hij dat zijne stelling gunstig was, waarop ook de overige scherpschutters voor de benting afgelost en hem nagezonden werden. De troepen, vóór en nabij de benting opgesteld, moesten nu den vijand daar bezig houden, terwijl hij door de scherpschutters in den rug en in de flank bestookt werd.

Zoo was de stand van zaken toen de hoofdmagt onder den kolonel Waleson hier aankwam. Weldra verminderde 's vijands vuur, en zond de luitenant van Swieten berigt dat de benting overhaast verlaten was, toen de juist gerigte schoten der scherpschutters, op 300 à 350 pas, niet alleen velen der vijanden achter de borstwering hadden gedood, maar ook herhaaldelijk inlanders troffen, die zwaar geschut wegsleepten.

Zonder het koelbloedig doorzigt onzer officieren, die, kort na den eersten aanloop, onzen soldaten met spoed zooveel doenlijk goede bedekte stellingen aanwezen, had ons, toch niet onaanzienlijk verlies, groot kunnen zijn.

De brave scherpschutter L. M. Ploeg, door een schot in de borst en een schot in den hals doodelijk gewond, stierf op het slagveld.

Ernstig gewond werden: de sergeanten A. P. D. Kunz en H. L. van der Veen, voorts F. J. D. van Blerck, G. J. van der Sluis en D. Wijtmans, allen tot de scherpschutters behoorende; de inlandsche sergeant Simpo, de inlandsche fuseliers Singodiepo, Ngodrono en Sodrono en de holoe-balang Raija Toeling van den pangeran van Tarabangie. Ligt gewond en na voor zooveel noodig verbonden te zijn, in de gelederen gebleven, waren de scherpschutters, korporaal A. Monmaas, H. Dijk, P. E. Helmerhorst, W. de Bruin en J. van der Klerck en de inlandsche fuselier Pa-Ende.

Alle officieren hadden te dezer gelegenheid gelijke moed en koelbloedigheid betoond; de Pangeran van Tarabangie met hen; maar door den aard der taak, die aan elk was opgelegd, hebben bijzondere diensten kunnen bewijzen de kapitein A. W. P. Weitzel, de 1ste luitenant K. F. Schultze en de 2de luitenant W. J. G. van Swieten van de infanterie en de 1ste luitenant der genie en sapeurs G. H. Schepers. De officier van gezondheid der 3de klasse C. F. Diepenbroek zocht de eerste gewonden onder het werkzame vuur des vijands op, alwaar hij door zijne koelies werd verlaten, zoodat het naderhand eenige moeite kostte, zijne veld-apotheek met de gewonden op eene veilige plaats te brengen.

Van de onderofficieren en manschappen, wier gedrag in het algemeen mede den hoogsten lof waardig is, hebben zich bijzonder onderscheiden nagenoeg al de reeds genoemde gewonden, voorts de korporaal der scherpschutters A. du Martin, en Europesche sergeant K. J. Pauwels, de inlandsche sergeant Sandiman en de inlandsche fuseliers Sakka, Saleij, Sailij, Kinding en Sidin, terwijl wijders nuttige diensten bewezen werden door den sergeant der sapeurs F. G. Vleugels.

Zoodra de kolonel Waleson bij de aankomst voor Gala Tanah berigt ontving dat de sterkte door den vijand ontruimd werd, gelastte hij den kapitein, fungerenden chef van den staf, Köhler, om met den 1sten luitenant-adjudant C. M. L. Speltie, een gedeelte der 5de compagnie infanterie onder den 2den luitenant J. L. B. Grandpré Molière en een detachement sapeurs onder den 1sten luitenant der genie G. H. Schepers, die benting te bezetten en den vijand te vervolgen.

Aan dit bevel werd, na eene korte toespraak van den kapitein Köhler, door de brave, doch door het marcheren en het gevecht reeds zeer afgematte troepen voldaan; in de benting vond men eenen doode en een belangrijken voorraad munitie. De overhaast vlugtende vijand werd nu langs het hooge en steile bergpad op den voet en met kracht vervolgd. De nazettende troepen, die thans de nieuwe voorhoede der vereenigde kolonnes formeerden, stieten, na een half uur van onbeschrijfelijke vermoeijenissen in dit door de natuur met hindernissen bezaaide terrein, op eene tweede versterking, bekend onder den naam van Pamattang Sentok.

Ook deze benting was op een smal gedeelte van den bergrug aangelegd, door eene zware verhakking met staketsel gedekt, en bestond uit eene hooge en regte borstwering, waarop mede een pagger van bamboe geplaatst was; ter zijde grensde die borstwering aan steile en diepe ravijnen.

Aldra opende de vijand het vuur en reeds bij de eerste schoten sneuvelde de dappere inlandsche fuselier Doersan, door een kogel in de borst getroffen, te midden der hem omringende officieren. Te vergeefs trachtten de brave inlandsche sapeurs, onder bedekking van het geweervuur, eene opening in de verhakking te maken; en er viel niet aan te denken, den vijand van uit een der aangrenzende ravijnen in de flank te bestoken. Ter voorkoming van grooter verliezen besloot men dus den storm te wagen.

Geestdrift bezielde alle officieren en soldaten; op last van kapitein Köhler werd de stormmarsch geblazen; al de tamboers en horenblazers van de aanrukkende kolonne herhaalden dit signaal; onder een luid en aanhoudend hoerah, snelden de wakkere troepen, met handen en voeten klimmende, den uiterst steilen bergrug op. Hun kloek aanrukken en het beklimmen der versterking noopte den vijand, die geene tweede ontmoeting als die bij Gala Tanah scheen te willen afwachten, om in aller ijl de wildernis in te vlugten.

Hoezeer doodelijk vermoeid, was echter de voorhoede nog te vol geestdrift om aan rusten te denken. Gevolgd door den majoor C. H. Boon van Ostade, met de 1ste compagnie, om haar, zoo noodig, te ondersteunen, bleef zij den vijand met kracht vervolgen.

Zoo bereikte men, ongeveer ten 12 ure, Ketimbang, van waar eenige schoten op de in de ravijnen afdalende vlugtelingen gelost werden. De plaats werd door den majoor Boon van Ostade met de inmiddels opgekomen 2de compagnie bezet, terwijl de voorhoede, nu door de 1ste compagnie versterkt, de vervolging nog verder voortzette. Nog een half uur bleef zij zich in de nu schier ondoordringbare wildernis eenen weg banen; doch toen maakten het terrein en de ten top gestegen afmatting der brave strijders aan de vervolging een noodzakelijk einde. Na het nemen eener korte rust, keerde de voorhoede naar Ketimbang terug, alwaar zij omstreeks 1 ure, en kort daarna de kolonel Waleson met de overige troepen aankwam.

De vaste wil en de ijzeren volharding van officieren en manschappen bij de schier bovenmenschelijke inspanningen van den dag, hunne geestdrift en hun moed verdienen de eervolste vermelding. Bij de bestorming van de benting Pamattang Sentok mogten echter de reeds genoemde vooruit gezonden officieren (kapitein Köhler, 1ste luitenant der genie Schepers, 1ste luitenant-adjudant Speltie en 2de luitenant Grandpré Molière van de infanterie), vooral, door moed en beleid, uitblinken, terwijl de inlandsche sergeant Sandie en de horenblazer Roema, de fuselier Lakientje en de sapeurs 1ste en 2de klasse Polwako en Soetrono, allen inlanders, zich mede allerloffelijkst gedragen hebben.

In het gewezen verblijf van Radhen Intan, dat in de onmiddellijke nabijheid van een der hooge toppen van den berg Radja Bassa gelegen is, genoten nu de troepen eene welverdiende rust.

Inmiddels werden eenige vuurwapens en lansen aangebragt, door den vijand in zijne vlugt achtergelaten; doch vruchteloos zocht men naar het in de bentings gebruikte grove geschut, dat vermoedelijk uit zware lilla's bestond die in de omgevende diepe bergkloven weggeworpen kunnen zijn. Te Ketimbang vond men veel rijst, eenige karbouwen en eenig gevogelte. De soldaten waren buitendien overvloedig van voedsel voorzien en kookten hunne rijst en soep in stukken groene bamboe.

Van de kolonne van den majoor G. T. Nauta, die, des ochtends vroeg, na achterlating der noodige wachten voor Koenjanh en Tjintjaring, van laatstgenoemde plaats vertrokken was, had men nog niets vernomen. Zij was te zamen gesteld uit de 3de en 6de compagnie van het 11de bataillon infanterie en een detachement artillerie onder den luitenant T. C. H. Gorissen. De haar te Ketimbang vooruitgekomen troepen waren reeds rustende van de doorgestane vermoeijenissen, toen die kolonne, langs een dusver onopgemerkt bergpad, op die plaats kwam deboucheren. Zij had met geen vijanden, maar met welligt nog grooter natuurlijke hindernissen dan de overige troepen te worstelen gehad.

Zij was naar den daags te voren door den 1sten luitenant Steck tot op 1000 pas van Ketimbang verkenden weg uitgetrokken, ten einde ook van die zijde de nog zoo onbekende schuilplaats van Radhen Intan op te zoeken.

Bij de voorwacht was de 1ste luitenant der artillerie T. C. H. Gorissen met 10 kanonniers gevoegd, om der kolonne als sapeurs te dienen.

Den weg van Peningahan naar Kalau tot nagenoeg een paal afstands voorbij Tandjong-an gevolgd hebbende, was ook deze kolonne het gebergte, in eene Z.-W. rigting, ingetrokken. Men had hier al dadelijk een sterk hellenden weg voor zich.

Bij de verkenning van het terrein in de omstreken eener verlatene oemboel vond men, in het bosch verborgen, een ruimen voorraad padie, rijst en zout, eenige schapen, vier karbouwen en eenig huisraad en andere voorwerpen. De levensmiddelen werden verbrand en het vee afgemaakt of medegevoerd.

Nagenoeg 400 pas verder vond men de brandende overblijfsels eener padieschuur en vier karbouwen, die daags te voren op den verkenningstogt van den luitenant Steck afgemaakt waren.

Hier eindigde het voetpad en men zocht te vergeefs naar eenig ander. Men besloot dus in den bergstroom af te dalen, welke eenigen tijd, opwaarts over groote steenklompen, gevolgd en, waarna de 30° à 50° steile regter oever weder opgeklauterd werd, waar weder eenige sporen van een voetpad zigtbaar waren. Gedurende één vol uur vorderde deze beklimming van eenen afstand van ongeveer een halven paal, groote krachtsinspanning. Nu kwam men op een minder steil maar sterk begroeid terrein; verderop begon de weg weder van 25° tot 35° te rijzen.

De afgematte troepen werden echter nu en dan opgewekt door de schoten die sedert half 10 ure gehoord werden. Met nieuwen moed begonnen zij, na korte rust, eene helling van ongeveer 45° te beklimmen, toen men pletseling op eene vijandelijke benting stootte, die bij verkenning verlaten bleek te zijn. Voor de benting stond een pagger van ligt hout; op drie pas daarachter verhief zich eene borstwering van op elkander gestapelde boomstammen, breed 15 en hoog 8 ellen; op die hoogte weder een pagger van 2 ellen hoogte. De uitgestrektheid der versterking bedroeg 40 el en hare uiteinden leunden regts en links aan ravijnen, wier wanden meer dan 45° helling hadden en waarin bovendien verhakkingen waren aangelegd om het omtrekken te beletten. In de borstwering waren bamboezen kokers aangebragt, om als schietgaten te

dienen, terwijl in het midden een stuk ijzeren geschut op rolpaard in batterij was gesteld. Dit stuk was geheel volgeladen.

De gevondene munitie, projectilen en het aanwezige huisraad, werden zoo veel doenlijk vernield, het stuk geschut vernageld en de marsch tot Ketimbang voortgezet, alwaar men de andere kolonnes rejoigneerde.

Het was nu zaak, den verstrooiden en naar alle zijden vlugtenden vijand zooveel doenlijk te beletten om naar de laagte af te dalen en langs die wegen te ontkomen. De 1ste en 2de compagnien van het 11de bataillon, die in den aan vermoeijenissen zoo overrijken dag het minst geleden hadden, werden alzoo, ten 2 ure 's namiddags, onder komando van den kapitein der infanterie G. H. von Proeck, teruggezonden naar Merambong. Deze plaats ligt op de, zoo al niet eenige, dan toch voornaamste teruggtogtslijn der muitelingen en was, ook om die reden, den 26sten bezet geworden. De kapitein von Proeck had in last om den volgenden ochtend (den 28sten) vroeg, met de 1ste compagnie naar Kalau terug te trekken en de 2de compagnie onder de kapitein de Klerck te Merambong achter te laten.

Voorts werden de noodige maatregelen genomen om in het bivouak Ketimbang nachtverblijf te houden. De troepen namen bezit van de daar voorhanden hutten. De kapitein Weitzel deed, als kommandant van het hoofdkwartier, het bivouak wat opruimen en rondom de plaats door de sapeurs onder den luitenant Schepers eenen weg uitkappen. Inmiddels was de luitenant der artillerie Gorissen bezig met het vernielen van de voor het vervoer te bezwarend geachte munitie des vijands en het ontladen zijner geweren. Het door den majoor Nauta gevondene reeds vernagelde stuk geschut werd voorloopig begraven.

Het doorbrengen van den nacht op eenen bergtop van minstens 3500 voet boven de oppervlakte der zee was voor de manschappen, wier kleeding doornat was geworden en die slechts hare spreijen had medegevoerd, niet gerieflijk. Maar de groote inspanningen van den dag hadden het gevolg dat spoedig diepe rust en stilte heerschten, slechts door het geroep der wachten afgewisseld dat door het gebergte weergalmde.

Te 12 ure werd door een der schildwachten, die iemand meende te zien rondsluipen, een schot gelost. Terstond was een ieder op. Het alarm was echter noodeloos geweest.

Ten 5 ure 's ochtends van den 28sten werden de van koude verstijfde troepen gewekt. De meesten hadden den nacht op den kouden grond liggende, met eene dunne laag allang-allang overdekt, doorgebragt.

Den pangeran van Tarabangie werd reeds vroegtijdig het gerucht aangebragt dat de muitelingen het hooge gebergte hadden verlaten en in de marga Waij-Orang gevallen waren. Hoe onwaarschijnlijk dit ook voorkwam, het mogt niet in den wind geslagen worden.

100 man, waaronder 20 Europeanen van de 4de en 6de compagnie, werden bestemd om Ketimbang bezet te houden. Aan den kapitein der infanterie A. W. F. H. Tuckermann werd het bevel over die troepen opgedragen, aan welke ook twee luitenants der infanterie toegevoegd bleven. Ketimbang wordt over Merambong van levensmiddelen voorzien. Men heeft er geneesmiddelen voor ligte zieken achtergelaten; zware zieken zullen, met de dagelijks van en naar Merambong trekkende verbindingspatrouille, over die plaats naar Kalau worden gezonden.

Te 11 1/2 ure vertrokken de daartoe bestemde troepen weder naar de vorige standplaatsen Koenjaija, Merambong, Kalau en Peningahan alwaar men dien dag nog aankwam en de noodige maatregelen ter verdere verzorging of ter evacuatie der naar Merambong vervoerde gekwetsten, alsmede tot geregeld onderhoud der gemeenschap tusschen de verschillende posten en te hunner voorziening met levensmiddelen nam.

Den 29sten werd rust gehouden en door den kommandant, bij eene dagorder aan de officieren, onderofficieren en manschappen der expeditie de meeste tevredenheid en goedkeuring over hun moedig, beleidvol en volhardend gedrag betuigd en verder de in het vorige berigt bedoelde maatregelen tot voorloopige vermindering der scheeps- en troepenmagt voorbereid.

Den 29sten werd de 2de luitenant der artillerie N. B. Coblijn met een gedeelte van zijn detachement naar Ketimbang gezonden, om den kapitein Tuckermann behulpzaam te zijn in het slechten der versterkingen Gala Tanah en Pamattang Sentok, alsmede om het hooger bedoelde stuk ijzeren geschut te doen springen en verdere nasporingen naar weggeworpen munitien en vuurmonden te doen.

Daar het er algemeen voor gehouden werd dat er, tusschen de versterking van Singa Branta te Bandoeloe en het verblijf van Radhen Intan te Ketimbang eene verbinding bestond, waarvan beiden veel gebruik maakten, zoo had de kommandant der expeditie, kolonel Waleson, alvorens de op den 27sten volbragte algemeene verkenning te bevelen, ook den kapitein der genie en sapeurs J. P. Caspersz, kommandant der te Bandoelo, Radja Bassa en Badang achtergebleven troepen, voor zooveel noodig van het voornemen tot die verkenning onderrigt, met uitnoodiging om den 1sten luitenant S. H. van Frankenberg Ludwigsdorff met een detachement, sterk 50 bajonetten, van de 3de compagnie te Bandoeloe en eenen officier en 25 Afrikanen van de 7de compagnie, van Radja Bassa, des ochtends van den 27sten, naar Hawi-brah te zenden en aldaar dien dag te doen post vatten. De meeste waakzaamheid werd ook aan de langs die zijde gestationeerde troepen aanbevolen en last gegeven om allerwege veelvuldige patrouilles uit te zenden, wijl het niet waarschijnlijk werd geacht, dat sommige vlugtelingen derwaarts zouden trachten te ontkomen. Ook den regent van Telok Betong, die nog te Banding was, werden de voor het doel noodig geachte aanwijzingen gegeven.

Uit de, den 30sten van den kapitein Caspersz ontvangen rapporten bleek, dat de dagen van den 27sten en 28sten ook voor zijne troepen zeer vermoeijend waren geweest, zonder evenwel iets bijzonders te hebben opgeleverd. Te Hawi-braw was evenwel nog eene lilla gevonden. Thans, nu het gebergte Radja Bassa zoowel van het noorden als van het zuiden, zoo hoog mogelijk beklommen en daarbij zoo aanhoudend en te vergeefs naar de hooger bedoelde verbinding gezocht is, gelooft men dat die nimmer bestaan heeft.

Op de tijding dat de voortvlugtige pangeran Singa Branta zich met de Bantamsche vagebonden die in de Lampongs zoo veel woelingen gaande hielden, te Ragok zoude bevinden, was door den kolonel Waleson aan den kapitein J. G. R. Molenaar last gegeven om den 30sten, 's nachts ten 12 ure, in de grootste stilte met 20 Europesche en 40 inlandsche infanteristen derwaarts te trekken, die plaats met het aanbreken van den dag te omsingelen en de muiters op te vatten of neder te schieten. Door de zorg van den civilen gezaghebber der Lampongsche districten werd deze kolonne van twee gidsen voorzien en door 16 haloe-balangs van den pangeran van Tarabangie vergezeld. [*Zie voorts onder* 17 *September.*]

(*Javasche Courant van den 17den September.*)

Batavia. — De tijdingen uit de Lampongsche districten, loopende tot den 11den September, zijn hoofdzakelijk de volgende:

De naar Ragok uitgezonden kolonne vond die plaats verlaten. Een onderofficier (sergeant-majoor H. K. F. van de Wall) is gedurende den nachtelijken marsch derwaarts vermist en nog niet teruggevonden.

Er werd met de hulp der inlandsche bevolking veel gedaan aan de verbetering der wegen.

Den 1sten September kwam eene vrouw van een van Radhen Intans volgelingen zich in handen der troepen stellen. Men vernam dat dat hoofd zich met een twaalftal volgelingen en eenige vrouwen naar Rinde, boven Toman, had begeven.

Onderscheidene kolonnes werden den 3den, ten deele in nieuwe rigtingen, uitgezonden, met het doel om de muitelingen magtig te worden.

Dien dag strandde eene tjuniapraauw (nº. 72), waarbij een matroos omkwam. De praauw werd onbruikbaar.

Den 4den kreeg men tijding dat eene kolonne, daags te voren onder kapitein Köhler uitgezonden naar de zijde van Rinde, Radhen Itan te Kakaret werkelijk overvallen had; hij scheen geene komst van troepen bij regenweer verwacht te hebben, een te vroeg gelost schot deed echter de daar aanwezige personen overhaast de hutten uitvlugten, waarbij een hunner werd nedergelegd. Vervolging was vruchteloos. Eenige wapens van Radhen Intan en veel kleederen en versierselen werden buit gemaakt.

De gesneuvelde volgeling van Radhen Intan was zekere Dja Namin.

De kolonne, onder luitenant Steck uitgezonden, bragt den beruchten Bantamschen voortvlugtige en muiter Hadjie Wachia, een der hoofdaanleggers dezer onlusten, alsmede zekeren Moeara Kassam, van Boeloe Rihan mede. De zoon des eersten, Mahiat, was, bij gelegenheid hunner opvatting, waarbij zij zich te weer stelden, gesneuveld. Zij waren mede onverwachts overvallen en de Hadjie door den luitenant Steck en een flankeur (El Sakkers), die daarbij twee wonden ontving, gevat. De opgevatte Moeara Kassam gaf inlichtingen nopens nog ander slecht volk uit Bantam (o. a. nog twee zoons van den Hadjie), dat zich in de Lampongs schuil houdt.

Vergeefsche nasporingen waren omtrent den vermisten sergeant-majoor der 6de compagnie gedaan.

Nog 3 verlatene kampongs (Soemoer, Soemoer Koetjing en Pamattang) werden verbrand en de daar gevonden voorraad medegevoerd of vernield.

Den 5den werden weder eenige togten gedaan en ontving men door kapitein Caspersz weder vrij stellige berigten nopens de verblijfplaats van Singa Branta. Er hadden eenige veranderingen in de standplaatsen der troepen plaats.

Den 6den had te Koenjaija eene bijeenkomst der kamponghoofden, daartoe bij proclamatie opgeroepen, met de commissarissen tot regeling der Lampongsche zaak (kolonel Waleson en kapitein Köhler) plaats. Ruim een twintigtal hoofden kwamen te dier gelegenheid op en legden, nadat hun de ontzetting der oproerige margahoofden van hunne waardigheden en de bedoelingen der Regering bekend waren gemaakt, op den Koran en onder de Nederlandsche vlag den eed van getrouwheid aan het Gouvernement af.

Den 6den werden verder nasporingen naar den vermisten onderofficier en de muitelingen gedaan, en kwam de luitenant Steck, wien den volgenden ochtend versterking en levensmiddelen gezonden werden, de laatsten weder op het spoor.

Den 7den kwam van hem het berigt van een gevecht met eenige der opproerlingen, in het bosch van Ragok achterhaald, waarbij negen hunner, en onder dezen Hadjie Katip, schoonzoon van Hadjie Wachia, en des laatsten dochter, sneuvelden en eenige gevangenen medegevoerd werden. De troepen hadden 2 ligt gewonden en maakten, benevens andere wapenen en goederen, 7 geweren buit, waarvan een den vermisten sergeant-majoor had toebehoord.

Hadjie Wachia deed bij de overbrenging naar Peningahan eene poging om amok te maken.

In de zitting, den 8sten door den krijgsraad te velde over dezen misdadiger gehouden, werd hij veroordeeld tot de straf des doods door den strop, en het vonnis, door den kommandant der expeditie bevestigd, daags daarna, in bijzijn der troepen en der verzamelde kampongshoofden, voltrokken.

Den 9den had de luitenant Steck eene ontmoeting met den beruchten Bantammer Wa Maas, die echter, hoezeer door een schot gewond, ontkwam. Onderscheidene andere togten hadden plaats, waarbij min belangrijke ontmoetingen voorvielen.

Den 10den had de luitenant Timmermans den pangeran Singa Branta van zeer nabij vervolgd en een zijner zwagers met gevolg gevangen genomen.

Te Merambong had men uit de rigting, werwaarts de pangeran van Tarabangie en eene kolonne, onder luitenant J. H. Swaving, uitgetrokken waren, des ochtends 6½ ure, schoten hooren vallen.

Op onderscheidene plaatsen vielen verdachte voortvlugtigen den troepen in handen. [*Zie voorts onder* 11 *October.*]

Banda. — In den nacht van den 29sten op den 30sten Julij heeft zich hier eene vrij zware doch kortstondige aardbeving doen gevoelen, de rigting nemende van het zuiden naar het noorden.

De weêrsgesteldheid kenmerkte zich door aanhoudende zware regens, van tijd tot tijd vergezeld met hevige windvlagen uit het Z.-O. — Hierdoor hadden de notenboomen veel te lijden.

Ternate. — In den avond van den 11den Julij overleed, in den ouderdom van 86 jaren, Z. H. de Sultan van Tidore, Padoeka Sri Chalifat il Noer il moelki Daiman Fielasjikh Wahoewa Saidi Achmadul Mansoer Siradjoedin Sjah Kaitjili Djehan Joesoef.

Het stoffelijk overschot is den 13den daaropvolgende met de gebruikelijke plegtigheid ter aarde besteld.

Den 23sten Julij des avonds ten 11 ure, den 29sten des namiddags 2 1/2 ure, en den 30sten des namiddags ten 2 ure werden ligte aardbevingen waargenomen, terwijl ook hier veel regens vielen.

Menado. — De geheele maand Julij heeft het, met uitzondering van enkele drooge dagen, geregend en ging zulks veelal vergezeld van sterke windbuijen uit het westen. Deze voortdurende, en vooral in het gebergte zware regens bragten veel schade aan de wegen toe.

Op den 4den Julij, des avonds ten 10 ure, den 28sten, des avonds ten

10½ ure, den 24sten en den 26sten, des morgens circa 8½ ure, werden hier aardbevingen gevoeld, waarvan de laatste buitengewoon sterk was.

De padie-oogst van de drooge velden liep grootendeels zeer bevredigend af. Het rijstgewas op de natte velden had algemeen een goed aanzien, met uitzondering van de districten Rembokhen, Kakas en Langowan, waar een groot gedeelte van den rijpenden aanplant door de wormen vernield werd.

Den 2den Julij vertoonden zich op de kust van Amoerang vier roovers-praauwen, waarvan de bemanning op het strand van Saut en Sangkep de aldaar met zout- en kalk-branden bezig zijnde inlanders en burgers overviel. Met uitzondering van een korporaal der burgers hebben allen zich met de vlugt in het bosch weten te redden.

Eene Ternataansche kruis-korra-korra, benevens eenige andere gewapende praauwen, werden onverwijld van Amoerang tegen de zeeroovers uitgezonden, doch zonder gevolg. Dezelfde zeeroovers hebben des anderen daags nabij Talisseij, in straat Bangka, eene Sangirsche praauw geroofd, waarin zich vier menschen bevonden, van welke twee in den nacht ontsnapten.

Te Gorontalo bleef het weder in de maand Mei regenachtig, niettegenstaande de zuidooste-winden reeds de overhand hadden.

In den namiddag van den 30sten Mei was aldaar eene vrij hevige aardbeving waargenomen.

Het rijstgewas beloofde eenen goeden oogst. De inzameling van de drooge velden te Sumolatta en Kwandang was gunstig afgeloopen. De miloe-aanplantingen stonden bloeijend.

Door de in de Menahassa bijeengebragte liefdegiften was men in staat gesteld eene niet onbelangrijke hoeveelheid voedingsmiddelen en kleedingstukken naar Sangir te kunnen zenden, ten behoeve van de door de vulkaan-uitbarstingen geteisterde bevolking van dat eiland [zie *Staats-courant* van 1 Augustus jl.].

Ook van andere plaatsen in de Molukken was reeds de opbrengst van inschrijvingen ontvangen.

(*Javasche Courant van den* 11*den October*.)

Preanger regentschappen. — De regens, vergezeld van zware onweders en winden, zijn hier in de maand September zoodanig toegenomen, dat het scheen als of de regenmoesson reeds met volle kracht was ingetreden.

Deze regens werkten zeer nadeelig op het inzamelen der zoogenaamde kokos (aan de boomen zwart geworden en op den grond gevallen koffij), die dit jaar door het gelijktijdig rijp worden der vruchten in groote hoeveelheid aanwezig zijn; door de vochtigheid van den grond is echter een groot gedeelte ontkiemd en bedorven.

Het droogen der koffij werd mede zeer bemoeijelijkt.

Tagal. — Door de vele en steeds aanhoudende zware regens en onweêrsbuijen zijn onderscheidene suikerfabrieken in deze residentie genoodzaakt geworden om de verwerking van het te veld staande suikerriet, voor het oogstjaar 1856, te staken.

Benkoelen. — Volgens berigt van den posthouder te Kauer, bestond er in de districten Nassal, Sambat, Oeloe Sambat, Linau en Sinaha zoodanig gebrek aan rijst, dat de bevolking zich met allerlei aardvruchten en pisang moest voeden.

Het bestuur te Benkoelen heeft maatregelen genomen, om door tijdige en voldoende aanvoeren de rampen van een mogelijk gebrek te ontgaan.

In de nabijheid van de hoofdplaats Benkoelen was de bevolking ijverig bezig met het bewerken van nieuw aangelegde sawa's.

Lampongsche districten. — De berigten met betrekking tot de expeditie behelzen dat de hoofdmuiteling Radhen Intan en diens halve broeder Mas Intan, in den nacht van den 5den October door drie volgelingen van den Radhen in de nabijheid van Tetaän Oediek zijn afgemaakt.

Door onze troepen overal vervolgd en gedreven door den honger, waren zij eindelijk naar een afgelegen hutje op de sawa's in de nabijheid van Tetaän Oediek gevlugt. Daar wachtte Radhen Intan levensmiddelen van het hoofd dier plaats, toen zijne drie volgelingen hem met zijnen broeder door knuppelslagen van het leven beroofden. Hunne lijken werden aanstonds naar het hoofdkwartier overgebragt.

Moluksche eilanden. — Overal kenmerkte de weêrsgesteldheid zich gedurende de maand Augustus door zware regens en hevige winden.

Te Amboina en Hila had de kruidnagel-cultuur veel daarvan te lijden.

Op Banda vielen de muscaatvruchten bij groote hoeveelheden van de boomen.

Ook in het Menadosche bragten de regens veel nadeel toe aan de wegen, dammen en bruggen; terwijl ook de afvoer van producten en de landbouw daardoor werden belemmerd.

Te Menado werden den 4den, 5den en 6den Augustus ligte schokken van aardbeving waargenomen.

In onderscheidene districten van de Menahassa was men thans begonnen met sawa's aan te leggen.

In Tonsea en Klabat Atas werd eene groote uitgestrektheid van die velden in gereedheid gebragt; in het Tondanosche zouden zij mede eene belangrijke uitbreiding ondergaan.

De cacao-oogst was buitengewoon voordeelig.

In het Gorontalosche beloofde de te veld staande padie eenen ruimen oogst.

Met dit nommer der *Staats-courant* werden verzonden:

1°. vel 74—78 van het BIJBLAD II, inhoudende het verslag van het verhandelde in de zitting der Tweede Kamer van den 29sten November jl.;

2°. vel 104 der *Bijlagen* van het genoemde BIJBLAD, behelzende: *a.* het slot van het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs voor het ontwerp van wet tot heffing eener plaatselijke belasting op het gedistilleerd; *b.* de Voorloopige Verslagen der Commissien van Rapporteurs voor de ontwerpen van wet; 1. tot wijziging der wetten omtrent den accijns op het binnen- en buitenlandsch gedistilleerd; 2. tot vereeniging van gemeenten; en *c.* het Eindverslag der Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp tot verklaring van algemeen nut van den aanleg van een kunstweg van de Lemmer naar Sneek.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

DUITSCHLAND.

De zitting der Pruissische Kamers is, den 29sten November jl. door den Koning in persoon met de volgende rede geopend:

» DOORLUCHTIGE, EDELE EN LIEVE HEEREN VAN DE BEIDE HUIZEN DES LANDDAGS!

» Het strekt mij tot groote voldoening, bij het weder te zamen komen van de beide Huizen des Landdags den algemeenen toestand des lands bevredigend te kunnen noemen. Door de genade der Goddelijke Voorzienigheid verheugen zich alle provincien der monarchie in den zegen van een rijken oogst, en met vertrouwen mag men hopen op eene verzachting der ontberingen die het gevolg waren van verscheiden jaren van duurte en schaarschheid.

» In alle takken van nijverheid, in landbouw, bergwerken, fabriekwezen en handel is vooruitgang zigtbaar. Ook bij ons is, wel is waar, de ondernemingsgeest niet geheel van die overdrijving vrij gebleven, die, gelijk de ondervinding van andere landen leert, noodzakelijk tot eene gevoelige terugwerking leiden moet; maar desniettegenstaande moet de tegenwoordige toestand der nijverheid als zeer voldoende beschouwd worden.

» Mijne regering is er op bedacht, om dezen heuglijken bloei door verdere uitbreiding der openbare middelen van verkeer te bevorderen en te bevestigen. Gedurende de laatste maanden zijn zoo in het oosten als in het westen der monarchie belangrijke spoorwegen voor het verkeer geopend, door welke het vaderlandsche spoorwegnet eene gewenschte uitbreiding verkregen heeft.

» Mijne regering heeft met onderscheiden buitenlandsche regeringen verdragen gesloten, welke tot bevordering der wederzijdsche betrekkingen, wat handel en verkeer betreft, zullen bijdragen.

» De uitvoering der door mij bekrachtigde wetten over de regeling der gemeentebesturen voor Westphalen en de Rhijnprovincie, alsmede voor de oostelijke provincien mijner monarchie, heeft de bijzondere werkzaamheid mijner regering vereischt, en op die grondslagen mag men eene bevredigende ontwikkeling van de gemeentebesturen verwachten.

» Allerwege openbaart zich een levendige ijver voor de verbetering of oprigting van nuttige gemeentelijke inrigtingen, die eene krachtige ondersteuning vindt in den zich meer en meer uitbreidenden werkkring der districts-vertegenwoordiging.

» Niet minder hebben de in de laatste maanden vergaderde provinciale en gemeentelijke landdagen de door hen vertegenwoordigde belangen, onder heuglijke eenstemmigheid der Stenden, bevorderd.

» De begrooting voor het volgende jaar zal bij u de overtuiging doen ontstaan, dat de hulpbronnen van den Staat steeds rijker vloeijen. Echter mogen verscheiden belangrijke en dringende behoeften, waarop tot nog toe geen acht kon geslagen worden, niet langer onvervuld blijven.

» Eene vermeerdering der middelen is dus onvermijdelijk. De finantiele wetten, welke mijne regering u tot dat einde zal voordragen, beveel ik uwer zorgvuldige overweging aan.

» Omtrent de uitgaven, die uit het buitengewoon crediet voor het krijgswezen bestreden zijn, zal mijne regering u rekenschap afleggen, en u een voorstel doen omtrent het besteden van het overschot der leening van dertig millioen rijksdaalders. Een gedeelte daarvan is bestemd om de verhoogde uitgaven te dekken, welke ontstaan zijn ten gevolge der door gewigtige redenen geboden handhaving van den bij de wet van 3 September 1814 voorgeschreven driejarigen diensttijd bij de corpsen.

» Mijne heeren! Bij het sluiten uwer vorige zitting gaf het herstel van den Europeschen vrede mij aanleiding, om u tot dankbaarheid jegens den Almagtige op te wekken. Ik hoop dat de zegeningen des vredes voor ons werelddeel en met name voor ons vaderland ook verder bewaard zullen blijven.

» Als mede-onderteekenaar der Europesche verdragen zal ik aanhouden op het van alle zijden naleven der daarbij aangegane verpligtingen en vastgestelde volkenregtelijke beginselen.

» Smartelijk ben ik getroffen door de jongste gebeurtenissen in mijn Vorstendom Neuchâtel, alwaar de sedert 1848 onopgelost gebleven tegenspraak tusschen mijn onbetwistbaar regt en de feitelijke ontwikkeling der openbare toestanden getrouwe mannen in de magt hunner tegenparders gebragt heeft.

» De gematigdheid, waarmede ik jaren lang in het belang van den algemeenen vrede ten aanzien van den staat van zaken in dat Vorstendom ben te werk gegaan, is door de Europesche mogendheden erkend en gewaardeerd geworden. Het is mijn wensch, ook na de jongste bedroevende botsingen, en ook nadat mijn onbetwistbaar regt nog onlangs door een eenstemmig besluit van den Duitschen Bond bekrachtigd is geworden, langs den weg der onderhandeling met Europesche mogendheden tot eene met de waardigheid mijner kroon overeenkomstige oplossing te geraken. Maar ik mag en zal niet toegeven, dat mijne lankmoedigheid tot een wapen tegen mijn regt zelf verkeerd worde.

» Gelijk mijn volk overtuigd kan zijn, dat ik de ernstige en volledige inachtneming mijner pligten onder Europesche toestanden als rigtsnoer mijner verdere stappen zal behouden, zoo koester ik ook het vaste vertrouwen, dat, wanneer de omstandigheden het mogten vorderen, mijn volk met beproefde kracht, trouw en opoffering, voor de eer mijner kroon zal in de bres springen.

» Mijne heeren! Ik hoop dat uwe werkzaamheid tot zegen van het vaderland zal strekken, en derhalve heet ik u bij het begin derzelve van harte welkom!"

FRANKRIJK.

Het Brusselsche dagblad *le Nord*, een aan Ruslands belangen gewijd orgaan, heeft per telegraaph het volgende berigt uit Londen, van 29 November jl., ontvangen:

» Het Engelsche gouvernement heeft zijne toestemming gegeven tot het houden eener nieuwe conferentie; het is nu uitgemaakt, dat daartoe zal worden overgegaan, dat de conferentie te Parijs zal bijeen komen, en dat zij het geschil over het bezit van Bolgrad zal beslissen."

Volgens berigten uit Parijs en Weenen, door andere Brusselsche dagbladen medegedeeld, is het nagenoeg zeker, dat de mogendheden, die zich tot nog toe aankantten tegen den wensch van Frankrijk en Rusland om de opgerezen geschilpunten betrekkelijk de uitvoering van het Parijsche verdrag door de conferentie te doen beslechten, zich daarmede thans zullen vereenigen.

— De half-officiele *Moniteur de la Flotte* berigt, dat het den Franschen zaakgelastigde, die onlangs een voordeelig handelsverdrag met Siam gesloten heeft, waarschijnlijk ook gelukken zal het rijk Annam, in Achter-Indie, voor den Europeschen handel te openen.

TURKIJE.

Men weet dat de Porte op eene aanvraag van Frankrijk en Rusland om ophelderingen over de voortdurende aanwezendheid van Oostenrijksche troepen en Engelsche schepen binnen het Turksche gebied, een ontwijkend antwoord gegeven heeft, te kennen gevende dat Turkije niet

tusschen zijne bondgenooten beslissen wilde, maar liefst aan hun onderling overleg de beslechting van het geschil wilde overlaten. Brieven uit Konstantinopel van den 17den November jl., door de ministeriele dagbladen van Parijs medegedeeld, zeggen dat de Fransche gezant verklaard heeft met dat antwoord geen genoegen te kunnen nemen; volgens een dier bladen, de *Pays*, zou hij er zelfs bijgevoegd hebben, dat Frankrijk, indien het geene betere ophelderingen over den met de verdragsbepalingen strijdigen staat van zaken mogt ontvangen, zich genoopt zou kunnen achten om van zijne zijde ook weder eene vloot naar Turkije te zenden.

— Den 1sten November jl. heeft de Fransche consul te Jerusalem formeel bezit genomen van de puinhoopen en het terrein der oude kerk van Sinte Anna aldaar, ter stede, door den Sultan aan den Keizer der Franschen voor de eeredienst der Latijnen afgestaan.

ITALIE.

De Koning van Sardinie heeft de wetgevende kamers opgeroepen om den 7den Januarij aanstaande bijeen te komen, tot het houden harer gewone jaarlijksche vergadering.

De Koning heeft eenen van zijne adjudanten naar Venetie gezonden om den Keizer van Oostenrijk bij zijne komst in Italie te begroeten.

ENGELAND.

Het Britsche ministerie heeft bepaald, dat de zitting van het Parlement, naar gewoonte, in de maand Februarij aanstaande, en wel bepaaldelijk op den 3den der maand zal geopend worden.

— Hoewel de staat der Engelsche geldmarkt beter wordt, heeft het bestuur der Bank van Engeland nog geene vrijheid gevonden om het disconto weder lager dan zeven per cent te stellen.

— De Atlantische telegraaph-maatschappij heeft in Engeland en de Vereenigde Staten al hare aandeelen, te weten 350, van 1000 pond sterling ieder, geplaatst, en had nog om vrij wat meer aandeelen aanvragen ontvangen. Algemeen heeft men vertrouwen op het welslagen der onderneming.

— Volgens berigten uit de Kaap-kolonie van 23 September jl. scheen er niet langer gevaar van een nieuwen oorlog met de Kafferstammen te bestaan.

— In de Engelsche dagbladen vindt men nog geen stellig berigt omtrent het lot van Herat. Het dagblad van Teheran, het officiele blad van het Perzische hof, verzekert in zijn nommer van 18 October jl., dat de toestand dier vesting op het eind der vorige maand September wanhopig was.

RUSLAND.

Te Warschau is den 26sten November jl. eene verordening van de hooge regering afgekondigd, waarbij met den 27sten dier maand weder vrijheid gegeven wordt om rogge, gerst, haver, erwten, meel, grutten en aardappelen uit het Koningrijk Polen naar het buitenland te voeren.

BELGIE.

In de zitting der Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers van jl. Vrijdag is het geheele antwoord-adres, zoo als het door de commissie opgesteld was, met 53 tegen 27 stemmen aangenomen.

In die zitting heeft de minister van binnenlandsche zaken, de heer de Decker, op nieuw verkondigd, dat hij eene gematigde en verzoenende staatkunde wilde volgen, wars van alle overdrijvingen en uitersten. Hij gaf onbewimpeld te kennen, dat er ook onder de Katholijken in Belgie waren, die tot uitersten overhelden; en hij, een Katholijk-gezind minister, legde het voornemen aan den dag, om aan de wenschen van dat gedeelte der Katholijke partij even min te voldoen als aan de overdreven eischen van tegenpartijders. Hij voegde er bij, dat die Katholijke ijveraars niet zoo zeer in de Kamer als wel daarbuiten te zoeken waren.

Na deze verklaringen van den minister, die voor ultramontanen even min als voor ultraliberalen gunstig waren, is de Kamer tot de stemming over het adres overgegaan; en men kan thans zeggen, dat de meerderheid eener vergadering, in welke de Katholijke partij de bovenhand heeft, de gematigde en verzoenende staatkunde van het ministerie goedgekeurd, en daaraan openlijk en plegtig haar vertrouwen geschonken heeft.

In dezelfde zitting der Kamer is door den minister van buitenlandsche zaken, in antwoord op eene hem gedane vraag, eene mededeeling betrekkelijk het handelsverdrag tusschen Nederland en Belgie gedaan, welke, volgens het officiele verslag van de zitting, aldus luidde:

„ Het ophouden van het bedoelde handelsverdrag is een noodwendig gevolg van onze wet tot afschaffing der differentiele regten; zelfs was het met het oog op het ophouden van dat verdrag, dat de termijn voor de invoering dier wet tot 1 Januarij 1858 uitgestrekt is. Alzoo zal het verdrag vóór 1 Januarij eerstkomende opgezegd worden, en de kabinetten van Brussel en 's Gravenhage zullen een geheel jaar tijd hebben om over een nieuw scheepvaartverdrag te onderhandelen en des noods over een op onze wet tot afschaffing der differentiele regten gegrond handelsverdrag.

„ Thans kan eene bepaalde hoeveelheid koffij uit Nederland tegen verlaagd regt in Belgie ingevoerd worden. Bij het nieuwe verdrag kan van zulk eene bepaling niet langer sprake zijn; zij vervalt van zelf door de afschaffing der differentiele regten.

„ Het bestaande handelsverdrag moet een jaar vooraf opgezegd worden; ik heb die opzegging aangekondigd."

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN FINANCIEN.

*** Op aanstaanden Donderdag, den 4den December 1856, zal de gewone Audientie van den Minister van Finantien geen plaats hebben.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Landsgebouwen.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 19den December 1856, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, in bijzijn van den Ingenieur van den Waterstaat, tevens belast met de dienst van Bouwmeester der Landsgebouwen, aan het locaal van het Departement van Binnenlandsche Zaken, te 's Gravenhage, worden Aanbesteed:

het uitvoeren van eenige Werken en Leverantien aan de Gebouwen in gebruik bij de Departementen van Binnenlandsche Zaken, op het Binnenhof, en van Oorlog, op het Plein, te 's Gravenhage.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving.

Het Bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Zuidholland, te 's Gravenhage, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in die provincie ter lezing gelegd worden.

Den 12den en 13den December vóór de Besteding zal de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Ingenieur van den Waterstaat, tevens belast met de dienst van Bouwmeester der Landsgebouwen, den Adsistent-Bouwmeester en den Opzigter der Landsgebouwen, allen te 's Gravenhage.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
SIMONS.

Provincie *Gelderland.*

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 5den December 1856, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 5de district, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Arnhem, worden Aanbesteed:

het leveren en verwerken van Brik- of Steenpuin langs den vleugelberm op den linker Waaloever boven Loevestein, in de provincie Gelderland.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving.

Het Bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Gelderland, te Arnhem, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende vier dagen vóór de besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur H. F. Fijnje en den Ingenieur J. A. A. Waldorp te Arnhem.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
SIMONS.

Provincie *Zuidholland.*

AANBESTEDING.

Op Maandag den 15den December 1856, des voormiddags ten 11½ ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 10de district, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te 's Gravenhage, worden Aanbesteed:

het onderhouden der defensive Innundatie-sluizen in de Lingedijken boven Asperen, benevens de aldaar aanwezige Keet, en het Veerhuis aan de Veerpoort te Leerdam, ingaande den 1sten Januarij 1857 en eindigende den 31sten December 1859.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving, volgens art. 11 van het Bestek.

Het Bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Zuidholland, te 's Gravenhage, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende Dingsdag vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat A. Greve te 's Gravenhage, en den Hoofdingenieur-titulair Docters van Leeuwen te Gorinchem.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
SIMONS.

MINISTERIE VAN MARINE.

*** De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat op Donderdag den 4den December aanstaande, des middags ten twaalf ure, in het locaal van het Departement van Marine te 's Gravenhage, onder nadere goedkeuring, bij inschrijving zal worden Aanbesteed:

het maken en oprigten van eene nieuwe Houten Zeekaap op het eiland Vlieland, ter vervanging van eene thans aldaar aanwezige welke moet worden afgebroken.

Bestek en teekening, waarnaar deze Aanbesteding zal geschieden, liggen dagelijks, van des morgens ten 10 tot 's namiddags ten 2 ure (uitgezonderd des Zondags), ter lezing ter Secretarie van het Departement van Marine te 's Gravenhage, ten Burele van den Directeur der Marine te Amsterdam, van de Inspecteurs over het Loodswezen enz. te Willemsoord en te Terschelling, bij den Commissaris der Loodsen op Vlieland; voorts bij den Directeur van het Algemeen Betonnings-magazijn te Enkhuizen, in de Bureaux van de Provinciale Gouvernementen van Friesland en Overijssel.

Twee dagen vóór de Aanbesteding, namelijk op den 2den en 3den December eerstkomende, kunnen, des verlangd, nadere inlichtingen aan het Departement van Marine worden verkregen.

De biljetten van inschrijving, behoorlijk gesloten en op gezegeld papier geschreven, zullen uiterlijk op den 4den December aanstaande, des voormiddags vóór twaalf ure, vrachtvrij bezorgd moeten worden aan het voornoemde Departement te 's Gravenhage.

Zij zullen niet alleen de namen der inschrijvers, maar ook die hunner borgen moeten bevatten, benevens hunne woonplaatsen.

Ongezegelde inschrijvingsbiljetten zullen niet in aanmerking komen.

's Gravenhage, den 17den November 1856.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

*** De Minister van Marine, van voornemen zijnde, op den 4den December aanstaande, bij inschrijving, aan den minst aannemende te doen aanbesteden de levering van:

120,000 pond Gerookt Spek en
6,500 » Grof Geraffineerd Hard Zout,

Brengt ter kennis van de gegadigden, dat de biljetten van inschrijving vóór of uiterlijk op den 4den December aanstaande, des morgens vóór twaalf ure, vrachtvrij aan het Departement van Marine te 's Gravenhage

zullen behooren bezorgd te zijn; en moeten bevatten de prijzen in schrijfletters, waarvoor de gegadigden genegen zijn de voorschrevene levering, hetzij voor het geheel of wel voor een of meerdere termijnen, bij het bestek bepaald, en voor zooveel het Gerookt Spek betreft ook voor een gedeelte van een termijn, doch voor geene kleinere hoeveelheid dan 10,000 ponden, en verder op de bij de bestekken omschrevene voorwaarden, bij de 100 Nederlandsche ponden, aan te nemen; behoudende de Minister aan zich het regt om de geheele, dan wel een gedeelte van één termijn toe te wijzen;

dat bij die biljetten tevens moeten worden opgegeven de namen en voornamen, alsmede de woonplaatsen zoo der inschrijvers als van hunne borgen;

dat de biljetten van inschrijving op gezegeld papier zullen moeten zijn geschreven en door de inschrijvers onderteekend, geene bijconditien bevatten, noch daarop doorhalingen, noch schriftdelging gedaan;

zullende die, welke niet dienovereenkomstig bevonden worden, niet ter mededinging toegelaten, maar ter zijde gelegd worden;

dat de bestekken, op welke de voormelde aanbesteding zal plaats hebben, van heden af aan, dagelijks, Zondagen uitgezonderd, van tien ure des morgens tot twee ure des namiddags, voor de gegadigden zullen ter lezing liggen ter Secretarie van het Departement van Marine te 's Gravenhage, aan de Bureaux van de Directien der Marine te Amsterdam en te Vlissingen, alsmede ter griffien van de heeren Commissarissen des Konings in de provincien Gelderland en Noordbrabant en het Hertogdom Limburg.

Het monster van het te leveren Zout zal aan het Bureau van de Directie der Marine te Amsterdam ter bezigtiging liggen.

's Gravenhage, den 14den November 1856.

De Minister voornoemd,
J. S. Lotsij.

Provincie *Noordbrabant*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 12den December des jaars 1856, des middags ten 12 ure, zal door Gedeputeerde Staten der provincie Noordbrabant, in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 6de district, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur, te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed:

het Onderhoud van nieuw aangelegde Provinciale Wegen in de provincie Noordbrabant, tot ultimo December 1858, en zulks in twee perceelen.

Deze Aanbesteding zal geschieden voor elk perceel afzonderlijk, bij inschrijving en opbod.

Het Bestek der bovengemelde aanbesteding zal, boven en behalve aan het locaal van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant, te 's Hertogenbosch, ter lezing liggen op alle zoodanige plaatsen, waar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende twee dagen vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat L. Rijsterborgh en den Ingenieur J. de Kruijff, beiden te 's Hertogenbosch, benevens bij de Provinciale Opzigters H. Achterbergh te Boxmeer en H. P. Koenen te Veghel.

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,
P. J. Bosch van Drakestein.
De Griffier,
Van Cooth.

Provincie *Noordbrabant*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 12den December des jaars 1856, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door de Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 6de district, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed:

het doen van eenige Vernieuwingen en Herstellingen aan de Localen van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant te 's Hertogenbosch.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het Bestek der bovengemelde Aanbesteding zal, boven en behalve aan het locaal van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant te 's Hertogenbosch, ter lezing liggen op alle zoodanige plaatsen, waar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende Woensdag vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 6de district, L. Rijsterborgh, bij den Ingenieur jhr. E. C. B. ridder van Rappard en bij den Opzigter J. M. Nabbe, allen te 's Hertogenbosch.

De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,
P. J. Bosch van Drakestein.
De Griffier,
Van Cooth.

DIRECTIE VAN HET WEDUWEN-FONDS.

De Directeur van het Weduwen-Fonds voor de Geëmploijeerden tot het Algemeen Bestuur behoorende, herinnert bij deze aan alle Contribuabele Deelgeregtigden, zonder onderscheid, derzelver verpligting, om vóór het einde der loopende maand te doen aanbetalen, zoowel de *een-*, *twee-* en *twee-en-een-half*-percents Contributien, uit krachte van het Reglement van den 18den Januarij 1814, nº. 6, en de daarop gevolgde ampliatien, verschuldigd, als de contributien welke door de daarbij geconcerneerden moeten worden voldaan, ten gevolge hunner deelneming op den voet van de Koninklijke Besluiten van den 5den April 1817, nº. 28, van den 28sten September 1828, nº. 83, en van den 15den Julij 1841, nº. 32.

Wordende de Belanghebbenden tevens herinnerd aan de voorschriften der opgegevene Koninklijke Besluiten, zoowel als aan het Koninklijk Besluit van den 8sten November 1839, nº. 123, volgens hetwelk het verlies van hun lidmaatschap in het Weduwen-Fonds uit het verzuim der bovengemelde Contributie-betaling voortvloeit.

's Gravenhage, den 1sten December 1856.

De Directeur voornoemd,
S. W. van der Noordaa.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

*** Burgemeester en Wethouders van Gouda brengen ter kennis van belanghebbenden, dat de Aanbesteding van Waal-Straatklinkert, voorkomende onder nº. 10, in de advertentie geplaatst in de *Staatscourant* van den 29sten November jl. nº. 284, *niet* zal plaats hebben.

Gouda, 30 November 1856.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
De Secretaris, Drooglever Fortuijn.
De Burgemeester, [illegible].

AANBESTEDING.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Hoogvliet zullen, onder nadere goedkeuring van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuidholland, op Vrijdag den 12den December 1856, des voormiddags ten 11 ure, ten Raadhuize aldaar, in het openbaar aan den minst-inschrijvende Aanbesteden de vernieuwing der geheele Dorpsstraat dier gemeente, volgens daarvan opgemaakt bestek, hetwelk voor de belanghebbenden dagelijks, op de gewone werkdagen, van 's morgens 10 tot 's namiddags 1 ure, ter Secretarie dier gemeente ter inzage zal liggen.

De Secretaris, A. Noordsij, *l. S.*
De Burgemeester, W. C. A. Vaupel Klein.

*** De Burgemeester der gemeenten Melissant en Roxenisse geeft bij deze kennis, dat op den 25sten dezer aldaar is aangespoeld en geborgen eene partij Wrakhout, zonder merken, en roept tevens bij deze voor de *eerste maal* ter reclame op, elk en een iegelijk die tot het geborgene vermeent geregtigd te zijn.

Melissant, den 29sten November 1856.

De Burgemeester, *Strandvonder*,
P. Zaaijer.

NEDERLANDSCHE BANK.

Opgaven naar aanleiding van het Koninklijk Besluit van den 9den Junij 1852 (Staatsblad nº. 124).

Omloopende Bank-biljetten . . . . f 79,129,760.00	Munt en Muntmateriaal . . . f 67,703,420.91½
Saldo's van Rekeningen-courant. . . 30,460,419.34	

Amsterdam, 29 November 1856.

De Directie der Nederlandsche Bank,
Abraham Fock, *President*.
W. C. Mees, *Secretaris*.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Door *Gerlacus Ribbius Peletier* jr., Koopman en Fabrikant in Tabak en Sigaren te Utrecht, is aan Zijne Majesteit den Koning verzocht om zijn doopnaam *Ribbius* in geslachtsnaam te doen veranderen en zich alzoo wettiglijk voor zich en zijne wettige nakomelingen te noemen *Ribbius Peletier*.

Geschiedende hiervan aankondiging overeenkomstig de voorschriften der Wet.

*** De bekende en onbekende Schuldeischers van de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van wijlen den Heer *Willem Cornelis Callenfels*, in leven Geneesheer, gewoond hebbende en overleden te Aardenburg, worden bij deze Opgeroepen om op Dingsdag den 16den December 1856, des voormiddags ten 11 ure, in de Herberg bewoond door *L. Fokke de Goede*, te Aardenburg, tegenwoordig te zijn bij de aflegging der Rekening en Verantwoording van het beheer diens boedels, en om, zoo er geen verzet plaats heeft, dadelijk hunne Schuldvorderingen te ontvangen, voor zooverre het bedrag der Nalatenschap toereikende zal zijn.

BEURSPRIJZEN VAN SCHULDBRIEVEN.

AMSTERDAM, MAANDAG 1 DECEMBER 1856.

	pCt.					pCt.			
Nederl. W. Sch.	2 1/2	63	63 1/16	—	Spanje. Nieuwe.	1 1/4	23 1/8	23 3/16	—
Dito dito 1844.	3	74 7/8	75	75	Buitenl.	3	41 1/8	—	—
Dito dito 1844.	4	94 3/16	94 1/4	—	Binnenl. 6/m . .	3	37	37 1/16	—
O. I. L. 1844. .	4	93 3/8	—	—	Cert. Coup. . . .		5 3/8	[illegible]	[illegible]
Amort. Synd . .	3 1/2	89 3/8	—	—	Amortisabele. . .		6	[illegible]	[illegible]
Handel-maats. . .	4 1/2	—	—	—	Portug. Lond. .	3	44 [illegible]	[illegible]	[illegible]
Belgie. Certific. bij *Rothschild*.	2 1/2	51 1/8	—	—	Oostenr. Metall. 1816-1852 . .	5	[illegible]	74 1/2	74 1/4
Rusl. Bij *Hope* 1798 en 1816.	5	102 3/4	103	—	Dito 1849-1854 .	5	82 3/4	83	83
Dito 1828-1829.	5	104 3/4	—	—	Dito Zilv. Nation.	5	75 3/8	75 3/4	75 3/8
Insch. in Assign.	6	—	—	—	Dito 1847-1852 .	2 1/2	38 11/16	38 3/4	—
Cert. van dito. .	6	—	—	—	Pruiss. Lot. 1855	3 1/2	207	—	—
Neg. 1831-1833.	5	92 1/4	—	—	Braz. Lond. 1824	5	96 7/8	—	—
Hope en Cº. 1840	4	83 5/8	—	—	Peru »	4 1/2	—	—	—
Stieglitz.	4	82 5/8	—	—	Mexico »	3	20 3/8	20 1/2	—
Dito 1854. . . .	5	93 1/4	—	—	Gren. »	2 3/4	21 1/2	21 3/8 ex.	
Nieuwe Engels. .	4 1/2	—	—	—	Uitgestelde. . . .		—	—	—
Polen. Certific. .	4	76 1/8	76 1/4	—	Ecuad. Lond. . . .		13 3/8	—	—
Aand. Lot. fl 500. .		152 1/2	—	—	Venez.	4	33 1/4	—	—
					Uitgestelde . . .	2	—	—	—

Onze fondsenmarkt was heden, inzonderheid in Oostenrijksche, zeer willig gestemd. Stieglitz 1855 5 pct. [illegible]

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid. . .	3 pCt.	94 1/4	à	—
Spanje	1 7/8 »	23 3/4	à	—
Id. Amortisabele. . .		—	à	—
Mexico		22 3/8	à	—
Grenada.	2 3/4 »	—	à	—
Id. Uitgest. . . .		—	à	—

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2 pCt. fr.	—
»	3	68.45
Spanje	3	—
»	1 1/4	—
Venezuela		—

WEENEN, heden.

Metalliek	5 pCt.	—
Nationaal. . . .	5 »	—
Wissel Londen . . .		—
Zilver		—

TE 'S GRAVENHAGE TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.